

Top 10 donkerbladige vaste planten

Donkerbladige planten zijn vaak beter bestand tegen zonlicht en hogere temperaturen

Waarom donkerbladigen in de tuin? Alleen groen blad in een tuin kan prachtig zijn. Het geeft rust en een natuurlijk effect. Wil je wat meer spanning en afwisseling in de beplanting, dan is een andere kleur blad interessant om toe te passen. Het zorgt ervoor dat de groenbladige planten in de directe omgeving beter tot hun recht komen en bovendien geeft het meer diepte in een tuin. Dat geldt vooral voor paars, rood en bruin blad. Geel en bontbladig geeft weer een ander effect. Het zorgt dus in beide gevallen voor meer kijkplezier in de tuin.

Auteur en foto's: Marlien van der Linden

Natuurlijk?

Is dit wel iets natuurlijk, kun je je afvragen. Zeker! Het zijn in de natuur spontaan ontstane variaties, niet door mensenhanden gemaakt. Zo zie je op de foto hierboven brede weegbree, inheems in Nederland. De meeste planten zijn groenbladig, maar ooit is er een donkerroodbladige mutant ontstaan die door een kweker is opgemerkt en meegenomen. Als je zorgt dat er geen groenbladigen in de buurt staan waarmee ze kunnen kruisen of als je ze vegetatief vermeerdert, zal de plant donkerbladig blijven.

Hoe ontstaan donkere bladen bij planten?

Waarom zou een plant donkere bladen krijgen? Normaal gesproken wordt door het chlorofyl in het blad rood en blauw licht gefilterd; daarom zien wij groen. Dit is voor een plant de efficiëntste manier om te assimileren. In donkerbladigen zit zoveel extra rood pigment (anthocyaninen) dat het blad rood kleurt, maar blijft het chlorofyl gewoon zijn werk doen. Meestal ontstaat de rode verkleuring pas in de herfst door

de afbraak van chlorofyl, maar bij donkerbladigen is dit gedurende het hele groeiseizoen. Wat het evolutionaire voordeel voor de plant is, is onbekend. Desalniettemin kunnen wij er dankbaar gebruik van maken.

Naamgeving

Botanische naamgeving van planten kan ingewikkeld zijn. Gelukkig worden roodbladige

In donkerbladigen zit veel extra rood pigment

soorten en cultivars vaak aangeduid met een herkenbare naam, bijvoorbeeld 'Purpurea', 'Atropurpurea', 'Rubra', 'Nigra' of 'Coccineus'. Zomaar wat voorbeelden van cultivarnamen van moderne selecties die de kleur van het blad

Marlien van der Linden

in hun naam hebben, zijn 'Brunette', 'Chocolate', 'Dark Tower' en 'Black Scallop'.

Licht en warmte

Donkerbladige planten zijn vaak beter bestand tegen zonlicht en hogere temperaturen, ideaal voor het veranderende klimaat in Nederland. Dat wil niet zeggen dat ze niet groeien in wat meer schaduw. Het blad zal dan wel wat meer

groen-bruin worden. Volgens zeggen zouden insecten minder vliegen op dit soort planten, maar daar heb ik nog niets van kunnen merken. Een donkerbladige zilverkaars zit net zo vol met insecten als groenbladige cultivars.

De top 10

Er zijn verrassend veel geslachten en soorten bij de vaste planten die donkerbladigen bevatten.

Een greep hieruit die naast de bladkleur opvalt door een interessante textuur:

1 Actaea

Actaea, vroeger *Cimicifuga* genoemd, mag niet ontbreken in deze top 10. Er zijn de laatste jaren verschillende nieuwe cultivars op de markt gekomen, zoals *Actaea* 'Queen of Sheba'. Hij kan manshoog worden en is met een vertakte aar en scheefstaande bloemen wat losser van structuur. Bloeiperiode vanaf augustus tot ver in november. Maar ook de bekende 'Brunette' en de zachtroze 'Pink Spike' zijn prima planten. Groenbladige *Actaea* houdt van (half) schaduw, de donkerroodbladigen kunnen meer zon hebben. Ze moeten op een voldoende vochtige plaats staan en prefereren sowieso humusrijke grond.

2 Ajuga

Ook de inheemse *Ajuga* kent verschillende cultivars met heel donkerpaars blad. Het is ooit begonnen met *Ajuga reptans* 'Atropurpurea', die nog altijd goed voldoet. Inmiddels zijn er verschillende andere selecties op de markt, zoals 'Catlin's Giant' met groter blad en 'Black Scallop' met haast zwart blad. *Ajuga tenorei* 'Valfredda' is de nieuwe naam voor *Ajuga* 'Chocolate Chip', die juist het kleinste blaadje binnen dit geslacht heeft, elliptisch gevormd. Deze soort komt van origine voor in Zuid-Italië en op Sicilië. Alle variaties zijn aantrekkelijk voor insecten.

3 Astilbe

Bij *Astilbe* denk je misschien niet meteen aan donkerbladigen, maar ze zijn er echt. Dan bedoel ik niet 'Sprite' en 'Hennie Graafland', maar met écht donkerpaars of donkerbruin blad. De donkerpaarse vorm draagt de naam 'Delft Lace' en heeft prachtig glimmend blad, bloeit zachtroze en blijft na de bloei aantrekkelijk. Meer donkerbruin getint blad heeft 'Chocolate Shogun'. Met een wat grover blad en een lichtroze piramidevormige bloemaar past hij mooi in een border met warme kleuren. De 50 cm hoge plant bloeit in juni-juli, die bloei is niet bijzonder mooi. Toepassing is vooral voor het blad.

4 Eupatorium rugosum 'Chocolate'

Het bekendste donkerbladige koninginkruid is *Eupatorium rugosum* 'Chocolate'. Deze wordt zo'n meter hoog en onder gunstige – lees warme – omstandigheden komt hij in augustus in bloei. Maar vaak slaat de plant de bloei over, wat niet zo erg is, want daar gebruik je 'Chocolate' niet voor. De witte bloemen zijn lang niet zo spectaculair als die van de *Eupatorium maculatum*-cultivars. Juist dat donkere blad geeft afwisseling, bijvoorbeeld naast *Persicaria*, *Filipendula* of *Lythrum*, allemaal soorten die van dezelfde vochtige omstandigheden houden.

5 Geranium

Binnen het geslacht *Geranium* zijn verschillende donkerpaarsbladigen te vinden. Bijvoorbeeld: 'Bob's Blunder'. Hij is bodembedekkend en bloeit eindeloos met een lila bloemetje. 'Dusky Crug' lijkt wat op Bob z'n blunder, maar hij groeit compacter en heeft wat meer roze in de bloem. *G. maculatum* 'Espresso' heeft groter blad, 5-6 cm, en wordt zo'n 40 cm hoog. Hij bloeit in mei-juni. *G. maculatum* 'Stormy Night' is nog een standje donkerder in het blad en *G. pratense* 'Hocus Pocus' is een donkerpaarsbladige variant van de inheemse beemdooievaarsbek. Hij heeft dieper ingesneden blad dan *G. Maculatum*. Ook 'Midnight Reiter' en 'Midnight Ghost' zijn donkerbladigen.

6 Heliopsis helianthoides

Een aantal jaar geleden was er een explosie van donkerbladige zonneogen op de markt; de een na de ander verscheen. Naast de bladkleur wordt ook de bloemkleur steeds donkerder, van helder geel naar oranje. 'Funky Spinner' is er een, maar ook 'Burning Heart' met een oranje hart en 'Bleeding Hearts', die helemaal oranje bloeit. 'Sparkling Contrast' en 'Fire Twister' hebben allebei een halfgevulde bloem. Het zijn allemaal zonzonaanbidders van ongeveer 100-120 cm hoog, ideaal om een knallende hotgarden te maken.

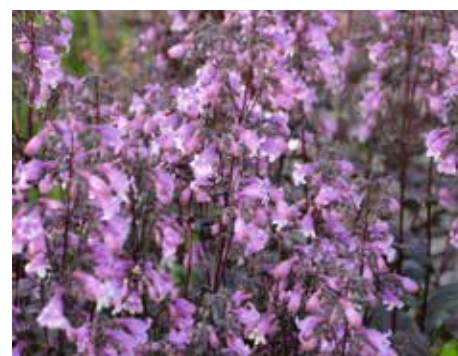
7 Heuchera

Heuchera hoort zeker in deze top 10. Het is de plant bij uitstek om zelfs jaarrond kleur in de tuin te houden. Hij is in vele tinten te verkrijgen. 'Midnight Summer' valt op door hier en daar een spettertje roze op het blad; 'Obsidion' is en blijft ondanks allerlei nieuwe introducties één van de donkerbladigste van allemaal. 'Black Beauty' met zijn gegolfde bladrand doet ook nog altijd mee, en zo kun je er nog een aantal noemen.

8 Ophiopogon planiscapus 'Niger'

Dit is een toppertje. Het is de enige vaste plant met verticaal staand blad dat bijna zwart is, altijd nodig voor een interessant lijnenspel. Hij is bodembedekkend, niet te hoog met zijn 15 cm én wintergroen – of winterzwart in dit geval. Je kunt er architectonische vlakken mee vullen of hem combineren met zon- tot halfschaduwplanten. Hij houdt van kalkrijke grond, neutraal tot zuur kan desnoods ook. Maar als je er dan een zand- of schelpenpaadje langs legt, kruipt hij automatisch die richting op. Hij bloeit wittig in juli-augustus en met wat geluk krijgt hij een zwart besje. Hieruit blijkt dat het geen gras is, want grassen bloeien niet op deze manier.

9 Penstemon digitalis

Eén van de makkelijkste *Penstemon*-soorten is *Penstemon digitalis*. Zon, halfschaduw, ja zelfs volledige schaduw kan hij verdragen. Het blad wordt dan minder intens donker, maar hij gaat zeker niet dood. Toch kan hij het best in de volle zon staan voor een glanzend effect; het lijkt wel of het blad een waslaagje heeft, zó glimt het. Er zijn verschillende cultivars in omloop, waarvan Husker Red' de bekendste is. 'Black Tower' geeft meer opstaande bloeiaren en is meer lila dan 'Husker Red'. 'Joke' staat te boek als de eerste lila bloeiende cultivar. 'Onyx and Pearls' is rijkbloeiend met een heel zacht-roze bloemkleur, tegen het witte aan. Alle cultivars zijn zeer geschikt voor de snij.

10 Sedum

Omdat voor de afwisseling ook scherm-bloemigen nodig zijn in een goed ontwerp, werpen we tot slot een blik op de donkerbladige types binnen het *Sedum*-sortiment. De populairste is wel *Sedum* 'Matrona'. Maar ook de cultivars van wijlen José de Buck – dé Belgische vasteplantenfreak die in het dagelijkse leven postbode was – *Sedum* 'Postman's Pride' en 'José Aubergine', zijn gewild. 'Red Cauli' is echt rodekoolrood en heeft kleinere, maar ook rodere bloemen. 'Dark Magic' en 'Night Embers' zijn het allerdonkerst; het zijn nieuwe introducties uit de Verenigde Staten. De kruipende *Sedum*-soorten zijn niet zo spectaculair wat betreft bladkleur.

Top 10 donker blad	Kleur bloem	Bloeitijd	Hoogte	Aantal per m ²
<i>Actaea</i>	creme wit tot roze	aug - okt	100 - 140	5 tot 7
<i>Ajuga</i>	blauw/paars	maart - mei	15 - 20	7 tot 9
<i>Astilbe</i>	licht roze	juni	40 - 45	5 tot 7
<i>Eupatorium rugosum</i> 'Chocolate'	wit	sept	100 - 150	3 tot 5
<i>Geranium</i>	lila tot roze	juni - sept	20 - 40	7 tot 9
<i>Heliopsis helianthoides</i>	geel tot oranje	jul - aug	100 - 125	5
<i>Heuchera</i>	creme	juni - juli	30 - 40	5 tot 7
<i>Ophiopogon planicapes</i> 'Niger'	creme	aug - sept	15 - 20	7 tot 9
<i>Penstemon digitalis</i>	lila	juli - sept	50 - 60	7 tot 9
<i>Sedum</i>	oudroze tot donkerroze	aug - sept	30 - 40	7

De witte bloemen zijn lang niet zo spectaculair als die van *Eupatorium maculatum*-cultivars

Zoals gezegd, dit was een greep uit de mogelijkheden. Want eigenlijk is *Anthriscus sylvestris*, ons eigen inheems fluitenkruid, in de donkerbladige versie 'Ravenswing' ook erg aantrekkelijk. En de donkerbladige *Ligularia*-cultivars zijn ook super, zoals de nieuwe 'te heet gewassen' vorm *Ligularia* 'Pandora'. Kortom: dit is een blik op de diverse mogelijkheden, maar er altijd meer!

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!